

[3802] – 161

M.A. (Semester – I) Examination, 2010
PĀLI

Paper No. – 1.1 : History of Pāli Language and Literature (Compulsory)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

सूचना : 1) Attempt any five.

कोणतेही पाच सोडवा ।

2) Each question carries equal marks.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत ।

1. Discuss the importance and contents of Dhammapada.
धम्मपदाचे महत्त्व आणि विषय यांची चर्चा करा.
2. Discuss the subject matter of Parivāra and its period.
परिवाराची विषयवस्तू आणि काळ यांची चर्चा करा.
3. Elucidate life and work of Buddhagosha.
बुद्धघोषाचे जीवन आणि कार्य यावर प्रकाश टाका.
4. Elucidate life and work of Buddhadatta.
बुद्धदत्ताचे जीवन आणि कार्य यावर प्रकाश टाका.
5. Discuss the homeland of Pāli.
पालिच्या उत्पत्ती स्थानाची चर्चा करा.
6. Discuss the origin of the word Pāli.
पालि या शब्दाच्या उत्पत्ती विषयी चर्चा करा.
7. Discuss the importance and contents of Dīpavaṃsa.
दीपवंसाचे महत्त्व आणि विषय यांची चर्चा करा.
8. Discuss the importance and contents of Mahāvāṃsa.
महावंसाचे महत्त्व आणि विषय यांची चर्चा करा.

M.A. (Semester – II) Examination, 2010
PALI (Paper – II.3)
Cullavagga (Compulsory Paper)
Chapter – 1 कम्मखन्धक
Chapter – 10 भिक्खुनिक्खन्धक
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Marks : 80

1. Translate **any two** into **English** or **Marathi**.

16

कोणत्याही दोहोंचे मराठी अथवा इंग्रजी मध्ये भाषांतर करा.

- 1) सुणातु में, भन्ते, सङ्घो । इमें पण्डुकलोहितका भिक्खू अत्तना भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका, येंपि चञ्जे भिक्खू भण्डनकारका कलह कारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका ते उपसङ्कमित्वा एवं वदन्ति- 'मा खो, तुम्हे, आयस्मन्तो, एसो अजेसि । बलवाबलवं पटिमन्तेय । तुम्हे तेन पण्डिततरा च व्यत्तरा च बहुस्सुतरा च अलमत्तरा च । मा चस्स भायित्थ । मयम्पि तुम्हाकं पक्खा भविस्सामा'ति । तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय संवत्तन्ति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं सङ्घो पण्डुकलोहितकानं भिक्खूनां तज्जनीयकम्मं करेय्य । एसा जत्ति ।
- 2) अय खो सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्मं अकासि - असम्भोगं सङ्घेन । सो सङ्घेन, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्मकतो तम्हा आवासा अञ्जं आवासं अगमासि । तत्थ भिक्खू नेव अभिवादेसुं, न पच्चुट्टेसुं, न अञ्जलिकम्मं न सामीचिकम्मं अकंसु, न सक्करिसु, न गरु करिसु, न मानेसुं, न पूजेसुं । सो भिक्खूहि असक्करियमानो अगरुकरियमानो अमानियमानो अपूजियमानो असक्कारपकतो तम्हापि आवासा अञ्जं आवासं अगमासि । तत्थपि भिक्खू नेव अभिवादेसुं, न पच्चुट्टेसुं, न अञ्जलिकम्मं न सामीचिकम्मं अकंसु, न सक्करिसु, न गरुं करिसु, न मानेसुं, न पूजेसुं । सो भिक्खूहि असक्करियमानो अगरुकरियमानो अमानियमानो अपूजियमानो असक्कारपकतो तम्हापि आवासा अञ्जं आवासं अगमासि ।
- 3) तेन खो पन समयेंन आयस्मा सुधम्मो मच्छिकासण्डे चित्तस्स गहपतिनो आवासिको होति, नवकम्मिको धुवभत्तिको । यदा चित्तो गहपति सङ्घं व गणं वा पुगलं वा निमन्तेतुकामो होति तदा न आयस्मन्तं सुधम्मं अनपलोकेत्वा सङ्घं वा गणं वा पुगलं वा निमन्तेति ।
तेन खो पन समयेन सम्बहुला थेरा भिक्खू, आयस्मा च सारिपुत्तो, आयस्मा च महाकप्पिनो, आयस्मा च महाचुन्दो, आयस्मा च रेवतो, आयस्मा च उपालि, आयस्मा च आनन्दो, आयस्मा च राहुलो, कासीसु चारिकं चरमाना येन मच्छिकासाण्डो तदवसरं ।

P.T.O.

2. Explain **any four** with reference to the context.

16

कोणतेही चार ससंदर्भ स्पष्ट करा.

- 1) “अपरेसम्पि, भिक्खवे, तिण्णं भिक्खूनं, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मं करेय्य ।
- 2) यस्सायस्मतो खमति छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स करणं-असम्भोगं सङ्घेन, सो तुण्हस्स; यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।
- 3) इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतं, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मं अधम्मकम्मञ्च होति, अविनयकम्मञ्च, दूवूपसन्तञ्च ।
- 4) इमेहि, खो, भिक्खवे, अट्टहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मं नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बं ।
- 5) ‘न, भिक्खवे, भिक्खुनिया सिक्खापच्चकखानं; यदेव सा विब्भन्ता तदेव सा अभिक्खुनी’ति ।
- 6) ‘पटिग्गहिता, भन्ते, महापजापतिया गोतमिया अट्ट गरुधम्मा, उपसम्पन्ना भगवतो मातुच्छा’ति ।

3. Write notes on **any one**.

16

कोणत्याही एकावर टीपा लिहा.

- 1) ततीयभाणवार of भिक्खुनिकखंधक
- 2) दुतियभाणवार of भिक्खुनिकखंधक

4. Write in detail about पब्बाजनीयकम्म or पटिसारणीयकम्म.

16

पब्बाजनीयकम्म किंवा पटिसारणीयकम्म याविषयी सविस्तर लिहा.

5. Write note on **any one** from each ‘A’ and ‘B’.

16

‘A’ आणि ‘B’ मधून प्रत्येकी कोणत्याही एकावर टीपा लिहा.

A) 1) तज्जनीयकम्म	2) पापिकाय दिट्ठिया अप्पटि निस्सग्गे उक्खेपनीयकम्म
B) 1) अट्टगरुधम्मा	2) महापजापतिगोतमीवत्थु

M.A. (Semester – I) Examination, 2010

PALI (Paper – I – IV)

Milindapanha : Bahiraktha to Nibanavogga (Compulsory)

मिलिन्दपञ्चो

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

1. Explain the following into English or Marathi.

16

पुढीलपैकी इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा.

1.

अथ खो मिलिन्दो राजा पञ्चहि योनकसतेहि परिवुतो भद्रवाहनं रथवरमारुह्य येन पूरणो कस्सपो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा पूरणेन कस्सपेन सद्धिं सम्मोदि, सम्मोदनीयं कथं सारणीयं वीतिसारेत्वा एकमन्तं निसीदि, एकमन्तं निसिन्नो खो मिलिन्दो राजा पूरणं कस्सपं एतदवोच “को, भन्ते कस्सप, लोकं पालेती”ति? “पथवी, महाराज, लोकं पालेती”ति। “यदि, भन्ते कस्सप, पथवी लोकं पालेति, अथ कस्मा अवीचिनिरयं गच्छन्ता सत्ता पथविं अतिक्कमित्वा गच्छन्ती”ति? एवं वुत्ते पूरणो कस्सपो नेव सक्खि ओगिलितुं, नो सक्खि उगिलितुं, अधोमुखो पत्तक्खन्धो तुण्हीभूतो पज्जायन्तो निसीदि। अथ खो मिलिन्दो राजा मक्खलिगोसालं एतदवोच “अत्थि, भन्ते गोसाल, कुसलाकुसलानि कम्मनि, अत्थि सुकतदुक्कटानं कम्मनं फलं विपाको”ति? “नत्थि, महाराज, कुसलाकुसलानि कम्मनि, नत्थि सुकतदुक्कटानं कम्मनं फलं विपाको।

2.

राजा आह “भन्ते नागसेन, किं लक्खणं वीरियं”न्ति? “उपत्थम्भनलक्खणं, महाराज, वीरियं, वीरियूपत्थम्भिता सब्बे कुसला धम्मा न परिहायन्ती”ति। “ओपम्मं करोही”ति। “यथा, महाराज, पुरिसो गेहे पतन्ते अज्जेनदारुना उपत्थम्भेय्य, उपत्थम्भितं सन्तं एवं तं गेहं न पतेय्य। एवमेव खो, महाराज, उपत्थम्भनलक्खणं वीरियं, वीरियूपत्थम्भिता सब्बे कुसला धम्मा न परिहायन्ती”ति। “भिय्यो ओपम्मं करोही”ति। “यथा, महाराज, परित्तकं सेनं महती सेना भज्जेय्य, ततो राजा अज्जमज्जं अनुस्सारेय्य अनुपेसेय्य अत्तनो परित्तकाय सेनाय बलं अनुपदं ददेय्य, ताय सद्धिं परित्तका सेना महतिं सेनं भज्जेय्य। एवमेव खो, महाराज, उपत्थम्भनलक्खणं वीरियं, वीरियूपत्थम्भिता सब्बे कुसला धम्मा न परिहायन्ति। भासितम्पेतं, महाराज, भगवता- ‘वीरियवा खो, भिक्खवे, अरियसावको अकुसलं पजहति, कुसलं भावेति। सावज्जं पजहति, अनवज्जं भावेति। सुद्धमत्तानं परिहरती”ति। “कल्लोसि, भन्ते नागसेना”ति।

Q. 2 Explain with reference to context. (Any four) 16

पुढीलपैकी कोणत्याही चारांचे संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा.

1. “एस मया पयोजितोपि ताव एवं पत्थेति, मय्हं किं न समिज्झिस्सती”
2. “द्वादस वस्सानि सुञ्जं अहोसि समणब्राह्मणगहपतिपण्डितेहि”
3. “किं नु खो आवुसो रोहन बुद्धसासने भिज्जन्ते न पस्ससि सङ्गस्स करणीयानी’ ति?”
4. “अच्छरियं वत भो, अब्भुतम् बत भो, यत्र हि नाम मे उपज्झायो चेतसा चेतोपरिवितक्कं जानिस्सति”
5. “साधु साधु नागसेन, एकेन कण्डप्पहारेन द्वे महाकाया पदालिता”
6. “तेन हि भन्ते आयुपाल, निरत्थिका तुम्हाकं पब्बज्जा”

Q. 3 A. Answer in detail any one of the following. 16

पुढीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

1. Explain the characteristic of ‘Sila’.
शीलाचे लक्षण स्पष्ट करा
2. What is the characteristic of ‘सद्दा’
श्रद्धेचे लक्षण काय ?

Q. 4 Give detailed description of any one of the following. 16

खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर वर्णन करा.

1. The account of the refocus life of king Milinda & Ven. Nagasena.
मिलिंद राजा व भन्ते नागसेन यांच्या पूर्वजन्माची कथा.
2. Analogy of the chariot.
रथुपमा.

Q. 5 Write short note on **any Two** of the following.

16

खालीलपैकी **कोणत्याही दोहोंवर** टीप लिहा.

1. Dangers in having long hair.

लांब केस असण्याचे धोके.

2. पण्डितवाद & राजवाद

3. City of सागल।

सागलनगरी.

M.A. (Semester – IV) Examination, 2010
PALI (Paper – 4.3)
Abhidhamma Literature (Patthāna)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

1. Translate **any two** of the following into **English** or **Marathi** : **16**

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा.

- 1) रुपयातनं चक्खुविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं आरम्भणपच्चयेन पच्चयो. सद्दायतनं सोतविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं आरम्भणपच्चयेन पच्चयो. गन्धायतनं घाणविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं आरम्भणपच्चयेन पच्चयो. रसायतनं निव्हाकिञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं आरम्भणपच्चयेन पच्चयो. फोडब्बायतनं कायविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं आरम्भणपच्चयेन पच्चयो. रूपायतनं, सद्दायतनं, गन्धायतनं, रसायतनं, फोडब्बायतनं मनोधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं आरम्भणपच्चयेन पच्चयो. सब्बे धम्या मनोविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं आरम्भणपच्चयेन पच्चयो.
- 2) चक्खुन्द्रियं चक्खुविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्मानं इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो: सोतिन्द्रियं सोतविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो. दानिन्द्रियं धानविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो. जिह्विन्द्रियं जिह्वाविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो. कायिन्द्रियं कायविञ्जाणधातुया तंसम्पयुत्तकानञ्च धम्यानं इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो. रूपजीवितिन्द्रियं कटत्तारूपानं इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो.
- 3) चत्तारो खन्धा अरुपिनो अञ्जमञ्जं सहजातपच्चयेन पच्चयो. चत्तारो महाभूता अञ्जमञ्जं सहजातपच्चयेन पच्चयो. ओक्कन्तिकखणे नामरुपं अञ्जमञ्जं सहजातपच्चयेन पच्चयो. चित्तचेतसिका धम्या चित्तसमुहानानं रूपानं सहजातपच्चयेन पच्चयो. महाभूता उपादारूपानं सहजातपच्चयेन पच्चयो रुपिनो धम्या अरुपीनं धम्यानं किञ्चि काये सहजातपच्चयेन पच्चयो, किञ्चि काले न सहजातपच्चयेन पच्चयो.

2. Explain **any four** of the following with reference to the context : 16

खालीलपैकी कोणत्याही चारांचे संदर्भसहीत स्पष्टीकरण करा.

- 1) अनुभोजनम्पि उपनिस्सयपच्चयेन पच्चयो ।
- 2) कबहीकारो आहारो इमस्स कायस्य आहारपच्चयेन पच्चयो।
- 3) महाभूता उपादारूपानं अत्थिपच्चयेन पच्चयो।
- 4) ओक्कन्तिकखणे नामरुपं अञ्जमञ्जपच्चयेन पच्चयो ।
- 5) चत्तारो खन्धा अरुपिनो अञ्जमञ्जं सम्पयुत्तपच्चयेन पच्चयो।
- 6) चत्तारो महाभूता अञ्जमञ्जं अत्थिपच्चयेन पच्चयो।

3. What is Patthāna ? Explain its structure and importance. 16

पट्टान म्हणजे काय ? पट्टान या गृथाची रचना व त्याचे महत्व स्पष्ट करा.

OR / किंवा

Explain the concepts : Paccayuddeso and Paccayaniddeso. 16

पच्चयुद्देषो व पच्चयनिद्देषो या संकल्पना स्पष्ट करा.

4. What is Abhidhamma ? Explain the structure and importance of Abhidhammapitaka. 16

अभिधम्म म्हणजे काय ? अभिधम्मपिटकाची रचना व महत्व स्पष्ट करा.

OR / किंवा

Abhidhammapitaka : is it Buddha's Teaching ? Critically evaluate. 16

अभिधम्मपिटक बुद्धाची शिकवण आहे काय ? चिकित्सक परिक्षण करा.

5. Write short notes on **any two** of the following : 16

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- 1) आरभम्णपच्चयो
- 2) अनन्तरपच्चयो
- 3) पुरेजात पच्चयो

M.A. (Semester – III) Examination, 2010

PALI

**Paper – 3.3 : (अभिधम्यत्थसङ्गह and रूपारूपविभाग)
(Compulsory Paper)
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

1. Translate the following into **English** or **Marathi** (any two) : 16

इंग्रजित किंवा मराठीत भाषांतर करा (कोणतेही दोन) :

- A) रूपारूपविभागांति एत्थ ताव रूपं ति पठविधातु अपोधातु तेजोधातु वायोधातु, चक्खुधातु सोतधातु धाणधातु जिह्वाधातु कायधातु रूपधातु सदधातु गन्धधातु रसधातु फोड्डब्बधातु, इत्थिन्द्रियं पुरिसिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं, हृदयवत्थु, आकासधातु, कायविज्जत्ति वचीविज्जत्ति, रूपस्स लहुता, रूपस्स मुदूता, रूपस्स कम्मज्जता; रूपस्स उपचयो, रूपस्स सन्तति, रूपस्स जरता, रूपस्स अनित्त्वता; कबलिडकारो आहारो चेति एव अट्टविसति विधेसु रूपेसु आदितो चतुब्बिधं रूपं भूतरूपं नाम; सेसं उपादारूपं नाम ।
- B) i) एत्तावता विभत्ता हि सप्पभेदप्पवत्तिका ।
चित्तचेतसिका धम्मा रूपं दानि पवुत्त्वति ॥
ii) समुद्देसा विभागा च समुद्धाना कलापतो ।
पवत्तिकमतो चेति पञ्चधा तत्थ सङ्गहो ॥
iii) चत्तारि महाभूतानि चतुन्नञ्च महाभूतानं उपादाय रूपं ति
दुविधम्पेतं रूपं एकादसविधेन सङ्गहं गच्छति ।
- C) i) सम्मासम्बुद्धमतुलं ससद्धम्मगणुत्तमं
अभिवादिय भासिस्सं अभिधम्मत्थसङ्गहं ।
ii) तत्थ वुत्ताभिधम्मत्था चतुधा परमत्थतो ।
चित्तं चेतसिकं रूपं निब्बानमिति सब्बथा ॥
iii) तत्थ चित्तं ताव चतुब्बिधं होति-कामावचरं, रूपावचरं, अरूपावचरं, लोकुत्तरञ्चेति ।

2. Explain the meaning with reference to the context (any four) : 16

संदर्भासहीत अर्थ स्पष्ट करा (कोणतेही चार) :

- A) इच्चेवं सब्बथापि द्वादसाकुसलचित्तानि समत्तानि ।
B) सम्मा वाचा, सम्याकम्मन्तो, सम्माआजीवो चेति तिस्सो विरतियो नाम ।
C) कम्मं, चित्तं, उत्तू, आहारो चेति चत्तारो रूपसमुद्धानानि नाम ।
D) अरूपं पन चित्त-चेतसिका-निब्बानवसेन तिविधं ।
E) पापाहेतुकमुत्तानि सोभनानीति वुत्तरे ।
F) एकुप्पादनरोधा च एकालम्बनवत्थुका ।

3. Write a detail note on “citta” or “cetasika”. **16**

“चित्त” किंवा ‘चेतसिक’ यावर सविस्तर टीप लिहा.

4. Write about the date, author and importance of the Abhidhammathasaṅgaha. **16**

अभिधम्मत्थसङ्गह या ग्रंथाचे महत्त्व, लेखक व काळ याविषयी माहिती लिहा.

OR

Write about the author, importance of “Rūparūpavibhāgo”.

‘रूपारूपविभाग’ या ग्रंथाचा लेखक व ग्रंथाचे महत्त्व याविषयी माहिती लिहा.

5. Write a detail note on the following : **16**

सविस्तर टीप लिहा :

1) Rūpa and Nibbāna

OR

Write a detail note on the following :

सविस्तर टीप लिहा :

1) Abhidhammapitaka

अभिधम्मपिटक.

M.A. (Semester – I) Examination, 2010**PALI****Paper No-I.III****VINAYA LITERATURE (Compulsory)
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

Each question carries equal marks: सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत।

Attempt all the Questions: सर्व प्रश्न सोडवा

1) Translate into English or Marathi any Two of the following: 16

खालीलपैकी कोणत्याही दोन उता-यांचे इंग्रजीत अथवा मराठीत अनुवाद करा।

- A) तेन समयेन बुद्धो भगवा उरुवेलायं विहरति नज्जा नेरज्जराय तीरे बोधिरुक्खमूले पटमाभिसम्बुद्धो। अथ खो भगवा बोधिरुक्खमूले सत्ताहं एकपल्लङ्गेन निसीदि विमुत्तिसुखपटिसंवेदी। अथ खो भगवा रत्तिया पठमं यामं पटिच्चसमुप्पादं अनुलोमपटिलोमं मनसाकासि- "अविज्जापच्चया सङ्गारा, सङ्गारपच्चया विज्जाणं, विज्जाणपच्चया नामरूपं, नामरूपपच्चया सळायतनं, सळायतनपच्चया फस्सो, फस्सपच्चया वेदना, वेदनापच्चया तण्हा, तण्हापच्चया उपादानं, उपादानपच्चया भवो, भव- पच्चया जाति, जातिपच्चया जरामरणं सोकपरिदेवदुक्खदोमनस्सुपायासा सम्भवन्ति- एवमेतस्स केवलस्स दुक्खक्खन्धस्स समुदयो होति।"
- B) एकमन्तं निसिन्नस्स खो सेट्ठिस्स गहपतिस्स भगवा अनुपुब्बि कथं कथेसि, सेय्यधिदं- दानकथं सीलकथं सग्गकथं, कामानं आदीनवं ओकारं संकिलेसं, नेक्खम्मे आनिसंसं पकासेसि। यदा भगवा अज्जासि सेट्ठि गहपतिं कल्लघित्तं, मुदुघित्तं, विनीवरणघित्तं, उदग्गघित्तं, पसन्नघित्तं, अथ या बुद्धानं सामुक्कंसिका धम्मदेसना, तं पकासेसि- दुक्खं, समुदयं, निरोधं, मग्गं। सेय्यथापि नाम सुद्धं वत्थं अपगतकाळकं सम्मदेव रजनं पटिग्गण्हेय्य एवमेव सेट्ठिस्स गहपतिस्स तस्मियेव आसने विरजं वीतमलं धम्मचक्खुं उदपादि - यं किञ्चि समुदयधम्मं, सब्बं तं निरोधधम्मन्ति। अथ खो सेट्ठि गहपति— भगवन्तं एतदवोच- "अभिककन्तं, भन्ते, अभिककन्तं, भन्ते, सेय्यथापि, भन्ते, निक्कुज्जितं वा उक्कुज्जेय्य, पटिच्छन्नं वा विवरेय्य, मूळ्हस्स वा मग्गं आधिक्खेय्य, अन्धकारे वा तेलपज्जोतं धारेय्य- चक्खुमन्तो रूपानि दक्खन्तीति- एवमेवं भगवता अनेकपरियायेन धम्मो पकासितो।
- C) "ये वत लोके अरहन्तो वा अरहत्तमग्गं वा समापन्ना, अयं तेसं भिक्खु अज्जतरो। यंनूनाहं इमं भिक्खुं उपसङ्गमित्वा पुच्छेय्यं- 'कंसि त्वं, आवुसो, उट्ठिस्स पब्बजितो, को वा ते सत्था, कस्स वा त्वं धम्मं रोचेसी' ति? अथ खो सारिपुत्तस्स परिव्वाजकस्स एतदहोसि- "अकालो खो इमं भिक्खुं पुच्छित्तुं, अन्तरघरं पविट्ठो पिण्डाय घरति। यंनूनाहं इमं भिक्खुं पिट्ठितो पिट्ठितो

अनुबन्धेय्यं, अत्थिकेहि उपज्जातं मग्गंति। अथ खो आयस्मा अस्सजि राजगहे पिण्डाय चरित्वा पिण्डपातं आदाय पटिक्कमि। अथ खो सारिपुत्तोपि परिव्वाजको येनायस्मा अस्सजि तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्मता अस्सजिना सद्धिं सम्मोदि, सम्मोदनीयं कथं सारणीयं वीतिसारेत्वा एकमन्तं अट्ठासि। एकमन्तं टितो खो सारिपुत्तो परिव्वाजको आयस्मन्तं अस्सजि एतदवोच-
“विप्पसन्नानि खो ते, आवुसो, इन्द्रियानि, परिसुद्धो छविवण्णो परियोदातो। कंसि त्वं, आवुसो, उद्दिस्स पव्वजितो, को वा ते सत्था, कस्स वा त्वं धम्मं रोचेसी”ति?

2) Explain with reference to context any Four of the following: 16.

संदर्भासह स्पष्टीकरण करा : कोणतेही चार

- A) “ये धम्मा हेतुप्पभवा, तेसं हेतुं तथागतो आह।
तेसञ्च यो निरोधो, एवंवादी महासमणो”ति ॥
- B) “अप्पं वा वहुं वा भासस्सु, अत्थयेव मे ब्रूहि।
अत्थेनेव मे अत्थो, किं काहासि व्यज्जनं बहु”न्ति ॥
- C) “यदा हवे पातुभवन्ति धम्मा।
आतापिनो ज्ञायतो ब्राह्मणस्स।
अथस्स कङ्खा वपयन्ति सब्बा।
यतो पजानाति सहेतुधम्म”न्ति ॥
- D) “न मे आचरियो अत्थि, सदिसो मे न विज्जति।
सदेवकस्मिं लोकस्मिं, नत्थि मे पटिपुग्गलो ॥
- E) द्वेमे, भिक्खवे, अन्ता पव्वजितेन न सेवितब्बा। कतमे द्वे ? यो चायं कामेसु कामसुखल्लिकानुयोगो हीनो गम्मो पोथुज्जनिको अनरियो अनत्थसंहितो, यो चायं अत्तकिलमथानुयोगो दुक्खो अनरियो अनत्थसंहितो।
- F) “यदा हवे पातुभवन्ति धम्मा।
आतापिनो ज्ञायतो ब्राह्मणस्स।
विधूपयं तिट्ठति मारसेनं
सूरियोव ओभासयमन्तलिक्ख”न्ति ॥
- G) “न मे आचरियो अत्थि, सदिसो मे न विज्जति।
सदेवकस्मिं लोकस्मिं, नत्थि मे पटिपुग्गलो ॥

3) Write an essay on Four Nobel Truths.

16

चार आर्यसत्याविषयी निबंध लिहा.

Or किंवा

Write an essay on Dependent Origination.

प्रतीत्यसमुत्पाद याविषयी निबंध लिहा.

- 4) Elucidate the life of Moggallāna. 16.
मोगल्लानच्या जीवनाविषयी चर्चा करा.

Or किंवा

Write an essay on Pañcavaggiya Bhikkhu
पंचवर्गीय भिक्षुविषयी निबंध लिहा.

5. Write short notes on any Two of the following 16.
कोणत्याही दोहोवर टीपा लिहा

A) सारिपुत्त

B) बुद्ध

C) अविज्जा

[3802] – 261

M.A. (Semester II) Examination, 2010
PALI (Paper II.1)
Pali Grammar : (Translation and Composition) (Compulsory Paper)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

Q. 1 Explain the following aphorisms with illustrations. (any four) 20

पुढील सूत्रे (नियम) सोदाहरण स्पष्ट करा. (कोणतेही चार) २०

१. सरा सरे लोपं ।
२. परद्वेभावो ठाने ।
३. अब्भो अभि ।
४. इवण्णो यत्त वा ।
५. सये च ।
६. येन वादस्सनम् ।
७. येन वा करीयति तं करणम् ।

Q. 2 Dissolve following sandhi forms by quoting appropriate rules (any four). 16

योन्य सूत्रांचा निर्देश करून पुढील संधी सोडवा (कोणतेही चार) १६

१. ख्वस्स
२. तञ्जेव
३. नोपेति
४. लहुमेस्सति
५. यस्सिन्द्रियानि
६. पुप्फंसा
७. पगेव

P.T.O.

- Q. 3 Write short notes on any two. 04
 कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा. ०४
१. सर
 २. दीघ
 ३. वग्न
- Q. 4 Answer in detail any one of the following. 15
 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा १५
1. Explain the use of the dative case with illustrations.
 चतुर्थी विभक्तीचे उपयोग सोदाहरण स्पष्ट करा.
 २. Explain various types of Sandhi with illustrations and the procedure of carrying out the sandhi operation.
 संधीचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा व संधीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- Q. 5 Translate any one of the following. 10
 खालीलपैकी कोणत्याही एका उतान्याचे मराठी किंवा इंग्रजीमध्ये भाषांतर करा. १०
१. अभित्यरेथ कल्याणे, पापा चित्तं निवारये।
 दन्धजिह करोतो पुञ्जं, पापस्मि रमती मनो ॥
 पापञ्चे पुरिसो कयिरा, न नं कयिरा पुनष्पुनं।
 न तम्हि छन्दं कयिराथ, दुक्खो पापस्स उच्चयो ॥
 पापोपि पस्सति भद्रं, याव पापं न पच्चति।
 यदा च पच्चति पापं, अथ पापो पापानि पस्सति ॥
 मावमञ्जेथ पापस्स, न मन्तं आगमिस्सति।
 उदबिन्दुनिपातेन, उदकुम्भोपि पूरति।
 बालो पूरति पापस्स, धोकं धोकम्पि आचिनं ॥
 वाणिजोव भयं मग्गं, अप्पसत्थो महद्धनो।
 विसं जीवितुकामोव, पापानि परिवज्जये ॥

२. अथ महासेद्धिं तं पुच्छि त्वं कुतो आगतो ? कुर्हि गमिस्ससि ? कस्स जाति ? को वा त्वं ? ति । अमरपुरमहाराजद्वानीनगरतो, सामि, आगतो । सहस्सोरोधगामं गमिस्सामि । सहस्सोरोधगामे लद्धवरस्स नाम महासेद्धिनो जामाता धनवञ्जको नामाहं ति आह । अथ महासेद्धिं तस्स मुखं उजुं ओलोकेत्वा अयं, मानव, सहस्सोरोधगामो एव । अहं पि लद्धवरो नाम महासेद्धि । मम द्वे धीतरो सन्तिके पि ससामिका येव होन्ति । इदानि ता सक्खवगामिनं येव सन्तिके वसन्ति । न त्वं कदाचि मया दिट्ठपुब्बो । केन कारणेन कुतो आगन्त्वा मम जामाता भवतीति पुच्छि । अथ खो मनुस्सेहि अनुबन्धियमानो धिय मिगो सक्कलं पि क्खयं फण्दापेत्या किञ्चि वत्तब्बं वचनं अजानित्वा अलद्धपतिद्वानताय एवं सत्ति कुतो आगतो कुर्हि गमिस्सामि, कस्स जाति, को वा अहंति इदानि न जानामि । सब्बदिता सम्मुहामि । खमाहि मम अपराधं । इतो पट्ठाय यावज्जीवितपरियोसाना न वधस्सामि । वधेतुं न विसहामि । इदानि अतिविय भायामि । मा किञ्चि दण्डकम्मं करोहीति वत्वा वेगेन उट्ठहित्वा पलायि ।

Q. 6 Write an essay on any one of the following.

15

खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा.

१५

१. भगवा बुद्धो
२. मिलिन्दपञ्चो
३. चत्तारि अरियसञ्चानि

M.A. (Semester – II) Examination, 2010
PALI (Paper – II. 4) (Compulsory Paper)
Visuddhimagga - Sīlaniddesa (Chapter – I)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

1. Translate into **English** or **Marathi** any two :

16

कोणत्याही दोहोंचे मराठी अथवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

1. महासङ्घ रक्खितत्थेरं किर अतिककन्तसट्ठिवस्सं मरणमञ्चे निपन्नं भिक्खुसङ्घो लोक्कुत्तराधिगमं पुच्छि । थेरो- “नत्थि मे लोक्कुत्तरधम्मो” ति आह । अथस्स उपट्ठाको दहरभिक्खु आह- “भन्ते, तुम्हे परिनिब्बुता ति समन्ता द्वादसयोजना मनुस्सा सन्निपतिता तुम्हा कं पुथुज्जनकालकिरियाय महाजनस्स विप्पटिसारो भविस्सती” ति । “आवुसो, अंह मेत्तेय्यं भगवन्तं पस्सिस्सामी ति न विपस्सनं पट्टपेसिं । तेन हि मं निसीदापेत्वा ओकासं करोही” ति । सो थेरं निसीदापेत्वा बहिं निक्खन्तो । थेरो तस्स सह निक्खमना व अरहत्तं पत्त्वा अच्छरिकाय सञ्जं अदासि । सङ्घो सलिपतित्वा आह “भन्ते, एवरूपे मरणकाळे लोक्कुत्तरधम्मं निब्बन्तेता, दुक्करं करित्था” ति ।
2. तथा सीलेन तेविज्जताय उपनिस्सयो पकासितो होति । सीलसम्पत्तिं हि निस्साय तिस्सो विज्जा पापुणाति, न ततो परं । समाधिना छळभिज्जताय उपनिस्सयो पकासितो होति । समाधिसम्पदं हि निस्साय छ अभिज्जा पापुणाति, न ततो परं । पञ्जाय पटिसम्भिदापभेदस्स उपनिस्सयो पकासितो होति । पञ्जासम्पत्तिं हि निस्साय चतस्सो पटिसम्भिदा पापुणाति, न अज्जेन कारणेन । सीलेन च कामसुखल्लिकानुयोगसङ्खातस्स अन्तस्स वज्जनं पकासितं होति । समाधिना अत्तकिलमथानुयोगसङ्खातस्स । पञ्जाय मज्झिमाय पटिपत्तिया सेवनं पकासितं होति ।
3. सत्तमदुके, सब्बं पि सासवं सीलं लोकियं, अनासवं लोक्कुत्तरं । तत्थ लोकियं भवविसेसावहं होति, भवनिस्सरणस्स च सम्भारो । यथाह - “विनयो संवरत्थाय, संवरो अविप्पटिसारत्थाय, अविप्पटिसारो पामोज्जत्थाय, पामोज्जं पीतत्थाय, पीति पस्सद्धत्थाय, पस्सद्धि सुखत्थाय, सुखं समाधत्थाय, समाधि यथाभूतजाणदस्सनत्थाय, यथाभूतजाणदस्सनं निब्बिदत्थाय, निब्बिदा विरागत्थाय, विरागो विमुत्तत्थाय, विमुत्ति विमुत्तिजाणदस्सनत्थाय, विमुत्तिजाणदस्सनं अनुपादापरिनिब्बानत्थाय । एतदत्था कथा, एतदत्था मन्तना, एतदत्था उपनिसा, एतदत्थं सोतावधानं, यदिदं अनुपादाचित्तस्स विमोक्खे” ति । लोक्कुत्तरं भवनिस्सारणावहं होति पच्चवेक्खणजाणस्स च भूमि ति । एवं लोकियं लोक्कुत्तरवसेन दुविधं ।

2. Explain with reference to the context **any four** :

16

कोणतेही चार ससंदर्भ स्पष्ट करा.

1. एवं पकतिसीलादिवसेन चतुब्बिधं
2. नाभिजानामि इत्थी वा पुरिसो वा इतो गतो ।
अपि च अट्टिसङ्घातो गच्छतेस महापथे ॥
3. इदं वुच्चति पच्चयपटिसेवनसङ्खातं कुहनवत्थु ।
4. धनं चजे अङ्गवरस्स हेतु, अङ्ग चजे जीवितं रक्खमानो ।
5. तस्मा नेसं एस 'अखण्डादिभावो वोदानं' ति वेदितब्बो ।
6. अच्चन्तसन्ता पन या अयं निब्बानसम्पदा ।
मनो सम्पन्नसीलस्स तमेव अनुधावति ॥

3. Explain in detail :

16

निदानादिकथा **or** चतुपरिसुद्धिसम्पादनविधि.

निदानादिकथा **किंवा** चतुपरिसुद्धिसम्पादनविधि सविस्तर स्पष्ट करा.

4. Write notes on **any two** :

16

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

1. पठमसीलपञ्चक
2. पच्चयसन्निस्सितसील
3. सीळानिसंस

5. Write a detail note on **any one** :

16

कोणत्याही एकावर सविस्तर टीपा लिहा.

1. Buddhaghosha's life, date and works.
2. Buddhaghosha's style.

[3802] – 361

M.A. (Semester – III) Examination, 2010
PALI – (Compulsory Paper)
Sutta Literature (Dighanikaya and Majjhimanikaya)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

1. A) Translate **any one** of the following into **English** or **Marathi**.

8

खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा.

१) “एवं वुत्ते, भन्ते, अजितो केसकम्बलो मं एतदवोच – “नत्थि, महाराज, दिन्नं, नत्थि यिट्ठं, नत्थि हुतं, नत्थि सुकतदुक्कटानं कम्मानं फलं विपाको, नत्थि अयं लोको, नत्थि परो लोको, नत्थि माता, नत्थि पिता, नत्थि सत्ता ओपपातिका, नत्थि लोके समणब्राह्मणा समग्गता सम्मापटिपन्ना, ये इमञ्च लोकं परञ्च लोकं सयं अभिञ्जा सच्छिकत्वा पवेदेन्ति । चातुमहाभूतिको अयं पुरिसो, यदा कालङ्क करोति, पथवी पथवीकायं अनुपेति अनुपगच्छति, आपो आपोकायं अनुपेति अनुपगच्छति, तेजो तेजोकायं अनुपेति अनुपगच्छति, वायो वायोकायं अनुपेति अनुपगच्छति, आकासं इन्द्रियानि सङ्कमन्ति । आसन्दिपञ्चमा पुरिसा मतं आदाय गच्छन्ति । यावाळहना पदानि पञ्जायन्ति । कापोतकानि अट्टीनि भवन्ति, भस्सन्ता आहुतियो । दत्तुपञ्चत्तं यदिदं दानं । तेसं तुच्छं मुसा विलापो ये केचि अत्थिकवादं वदन्ति । बाले च पण्डिते च कायस्स भेदा उच्छिज्जन्ति विनस्सन्ति, न होन्ति परं मरणा” ति ।

२) “इमेहि खो ते, भिक्खवे, समणब्राह्मणा उद्धमाघातनिका असञ्जी वादा उद्धमाघातनं असञ्जिं अत्तानं पञ्जपेन्ति अट्टहि वत्थूहि । ये हि केचि, भिक्खवे, समणा वा ब्राह्मणा वा उद्धमाघातनिका असञ्जीवादा उद्धमाघातनं असञ्जिं अत्तानं पञ्जपेन्ति, सब्बे ते इमेहेव अट्टहि वत्थूहि, एतेसं वा अञ्जतरेण, नत्थि इतो बहिद्धा । तयिदं, भिक्खवे, तथागतो पजानाति – ‘इमे दिट्ठिद्वाना एवंगहिता एवंपरामट्टा एवंगतिका भवन्ति एवंअभिसम्पराया’ ति । तञ्च तथागतो पजानाति, ततो च उत्तरितरं पजानाति, तञ्च पजाननं न परामसति, अपरामसतो चस्स पच्चत्तञ्जेव निब्बुति विदिता । वेदनानं समुदयञ्च अत्थङ्गमञ्च अस्सादञ्च आदीनवञ्च निस्सरणञ्च विदित्वा अनुपादविमुत्तो, भिक्खवे, तथागतो । इमे खो ते, भिक्खवे, धम्या गम्भीरा दुद्दसा दुरनुबोधा सन्ता पणीता अतक्का वचरा निपुणा पण्डितवेदनीया, ये तथागतो सयं अभिञ्जा पवेदेति, येहि तथागतस्स यथाभुच्चं वण्णं सम्मा वदमाना वदेय्युं ।

1. B) Translate **any one** of the following into **English** or **Marathi**.

8

खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा.

१) “कतमे च, भिक्खवे, आसवा दस्सना पहातब्बा ? इध, भिक्खवे अस्सुतवा पुथुज्जनो – अरियानं अदस्साठी अरियधम्मस्स अकोविदो अरियधम्मे अविनीतो, सप्पुरिसानं अदस्सावी सप्पुरिसधम्मस्स अकोविदा सप्पुरिसधम्मे अविनीतो – मनसीकरणीये धम्मे अप्पजानन्तो, अमनसिकरणीये धम्मे अप्पजानन्तो । सो मनसिकरणीये धम्मे अप्पजानन्तो अमनसिकरणीये धम्मे अप्पजानन्तो, ये धम्मा न मनसीकरणीया, ते धम्मे मनसि करोति, ये धम्मा मनसिकरणीया, ते धम्मे न मनसि करोति ।

P.T.O.

“कतमे च, भिक्खवे धम्मा न मनसिकरणीया ये धम्मे मनसि करोति ? यस्स भिक्खवे, धम्मे मनसिकरोतो अनुप्पन्नो वा कामासवो उप्पज्जति, उप्पन्नो वा कामासवो पवड्ढति ; अनुप्पन्नो वा भवासवो उप्पज्जति, उप्पन्नो वा भवासवो पवड्ढति, अनुप्पन्नो वा अविज्जासवो उप्पज्जति, उप्पन्नो वा अविज्जासवो पवड्ढति – इमे धम्मा न मनसिकरणीया ये धम्मे मनसि करोति ।

“कतमे च, भिक्खवे, धम्मा मनसिकरणीया ये धम्मे न मनसि करोति ? यस्स भिक्खवे, धम्मे मनसिकरोतो अनुप्पन्नो वा कामासवो न उप्पज्जति, उप्पन्नो वा कामासवो पहियति, अनुप्पन्नो वा भवासवो न उप्पज्जति, उप्पन्नो वा भवासवो पहीयति, अनुप्पन्नो वा अविज्जा सवो न उप्पज्जति, उप्पन्नो वा अविज्जासवो पहीयति– इमे धम्मा मनसिकरणीया ये धम्मे न मनसि करोति ।

- २) “कथञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खू चित्ते चित्तानुपस्सी विहरति ? इध भिक्खवे, भिक्खु सरागं वा चित्तं ‘सराग चित्त’न्ति पजानाति, वीतरागं वा चित्तं वीतरागं चित्त’न्ति पजानाति, सदोसं वा चित्तं ‘सदोसं चित्त’न्ति पजानाति, वीतदोसं वा चित्तं ‘वीतदोसं चित्त’न्ति पजानाति समोहं वा चित्तं ‘समोहं चित्त’न्ति पजानाति, वीतमोहं वा चित्तं, ‘वीतमोहं चित्त’न्ति पजानाति, संखित्तं वा चित्तं ‘संखित्तं चित्त’न्ति पजानाति, विक्खित्तं वा चित्तं ‘विक्खित्तं चित्त’नि पजानाति ‘महञ्जत्तं वा चित्तं, महञ्जात्तं चित्त’न्ति वि पजानाति, अमहञ्जत्तं वा चित्तं ‘अमहञ्जत्तं चित्त’न्ति पजानाति, ‘सउत्तरं वा चित्तं सउत्तर चित्त’न्ति पजानाति, अनुत्तरं वा चित्तं ‘अनुत्तरं चित्त’न्ति पजानाति, समाहितं वा चित्तं ‘समाहितं चित्त’न्ति पजानाति, असमाहितं वा चित्तं, ‘असमाहितं चित्त’न्ति पजानाति, विमुत्तं वा चित्तं ‘विमुत्तं चित्त’न्ति पजानाति, अविमुत्तं वा चित्तं ‘अविमुत्तं चित्त’न्ति पजानाति । इति अज्झत्तं वा चित्ते चित्तानुपस्सी’ विहरति, बहिद्धा वा चित्ते चित्तानुपस्सी विहरति, अज्झत्त-बहिद्धा वा चित्ते चित्तानुपस्सी विहरति, समुदयधम्मानुपस्सी वा चित्तस्मिं विहरति, वयधम्मानुपस्सी वा चित्तस्मिं विहरति, समुदवयधम्मानुपस्सी वा चित्तस्मिं विहरति । ‘अत्थि चित्त’न्ति चित्त’न्ति वा पनस्स सति पच्चुपट्टिता होति । यावदेव जाणमत्ताय पटिस्सतिमत्ताय.

2. A) Explain with reference to the context **any two** of the following :

8

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासहीत स्पष्टीकरण करा.

- १) इतिह ते उभो आचरियन्तेवासी अज्जमज्जस्स उजुविपच्चनी कवादा विहरन्ति ।
- २) बाले च पण्डिते च कायस्स भेदा उच्छिज्जन्ति विनस्सन्ति, न होन्ति परं मरणा” ति ।
- ३) इदं, भिक्खवे, पठमं ढानं, यं आगम्यं यं आरब्भ एके समणब्राह्मणा सस्सतवादा सस्सतं अत्तानञ्च लोकञ्च पज्जपेन्ति ।

B) Explain **any two** of the following with reference to context. 8

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा.

- १) कयञ्च, भिक्खवे, भिक्खु काये कायानुपस्सी विहरति ?
- २) अय वुच्चति, भिक्खवे, सम्मादिट्ठि ।
- ३) कतमे च, भिक्खवे, आसवा दस्सना पहातब्बा ।

3. What is Āsav ? Explain the subject matter of the sabbāsavasuttam. 16

आसव म्हणजे काय ? सब्बासवसुत्तंची विषयवस्तु स्पष्ट करा.

OR/किंवा

Explain the subject matter of the Mahāsatiṭṭhanasutta.

महासतिपट्टानसुत्ताची विषयवस्तु स्पष्ट करा.

4. What was the topic of discussion among Brahmadaṭṭa and Suppiya ? Explain it. 16

ब्रह्मदत्त व सुप्पिय कशाविषयी चर्चा करित होते ? ते स्पष्ट करा.

OR/किंवा

What is the background story behind Samanññaphalasuttam ? Explain it.

सामञ्जफलसुत्तांची पार्श्वभूमी काय आहे ? ते स्पष्ट करा.

5. Write short notes on **any two** of the following : 16

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीप लिहा.

- १) निगण्ठनाथपुत्तवादो
- २) पुब्बन्तकप्पिका
- ३) एकायनो.

M.A. (Semester – III) Examination, 2010
PALI (Paper – 3.2)
Bhikkhu Patimokkha (Compulsory Paper)
Vinaya Literature : भिक्खु पाटिमोक्ख
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

1. Translate into **English** or **Marathi** (any two) :

16

मराठी अथवा इंग्रजीमध्ये भाषांतर करा (कोणतेही दोन) :

1) यो पन भिक्खु संचिश्च मनुस्सविग्गहं जीविता वोरोपेथ्य, सत्थहारकं वा 'स्स परियेसेथ्य, मरणवण्णं वा संवण्णेथ्य, मरणाय वा समादरे अम्भो पुरिस, किं तुरिहमिना पापकेन दुज्जीवितेन, मतं ते जीविता सेथ्यं, इतिचित्तमनो चित्तसंकप्पो अनेकपरिचायेन मरणवण्णं वा संवण्णेथ्य, मरणाय वा समादपेथ्य-अयं पि पाराजिको होति असंवासो ।

यो पन भिक्खु अनभिजानं उत्तरिमनुस्सधम्मं अत्तूपनायिकं अलमरियजाणदस्सनं समुदाचरेथ्य-इति जानामि, इति पस्सामी' ति, ततो अपरेन समयेन समनुग्गाहियमानो वा असमनुग्गाहियमानो वा आपन्नो विसुद्धापेक्खो एवं वदेथ्य-अजानं एवं आवुसो अवचं जानामि, अपस्सं पस्सामि, तुच्छं मुसा विलपिं' ति अज्जत्र अभिमाना अयं पि पाराजिको होति असंवासो ।

2) सुणातु मे भंते संघो, अज्जुपोसथो पण्णरसो, यदि संघस्स पत्तकल्लं, संघो उपोसथं करेथ्य, पातिमोक्खं उद्धिसेथ्य । किं संघस्स पुब्बकिश्चं ? पारिसुद्धिं आयस्मन्तो आरोचेथ, पातिमोक्खं उद्धिसामि । तं सब्बेव सन्ता साधुकं सुणोम मनसि करोम । यस्स सिया आपत्ति सो आविकरेथ्य, असतिया आपत्तिया तुण्णिभवितब्बं । तुण्णीभावेन खो पनायस्मन्तो परिसुद्धा ति वेदिस्सामि । यथा खो पन पश्चेकपुट्टस्स वेय्याकरणं होति, एवमेवं एवरूपाय परिसाय यावततिथं अनुसावितं होति । यो पन भिक्खु यावततियं अनुस्सावियमाने सरमाणो सन्तिं आपत्तिं न आविकरेय्य संपजानमुसावाद' स्स होति । संपजानमुसावादो खो पनायस्मन्तो अन्तरायिको धम्मो वुत्तो. भगवता, तस्मा सरमाणेन भिक्खुना आपन्नेन विसुद्धापेक्खेन सन्ती आपत्ति आविकातब्बा, आविकता हि' स्स फासु होति ।

3) संयाचिकाय पन कुटिं कारयमानेन अस्साभिकं अन्तुद्वेसं पमाणिका कारेतब्बा । तत्रिदं पमाणं-दीघसो द्वादस विदत्थियो, सुगतविदत्थिया तिरियं सत्तन्तरा । भिक्खू अभिनेतब्बा वत्यु-देसनाथ, तेहि भिक्खूहि वत्युं देसे तब्बं अनारंभं सपरिक्कमनं, सारंभो चे भिक्खु वत्युस्मिं अपरिक्कमने संयाचिकाय कुटिं कारेय्य, भिक्खू वा अनभिनेय्य वत्युदेसनाथ, पमाणं वा अतिक्रामेय्य, संघादिसेसो ।

महल्लकं पन भिक्खुना विहारं कारयमानेन सस्साभिकं अन्तुद्वेसं भिक्खू अभिनेतब्बा वत्युदेसनाथ, तेहि भिक्खूहि वत्युं देसेतब्बं अनारंभं सपरिक्कमनं सारंभो चे भिक्खु वत्युस्मिं अपरिक्कमने महल्लकं विहारं कारेय्य भिक्खू वा अनभिनेय्य वत्युदेसनाथ, संघादिसेसो ।

2. Explain with reference to the context (**any four**) : 16
 ससंदर्भ स्पष्ट करा (कोणतेही चार) :
 1) यो पन भिक्खु संचरित्तं सभापज्जेय्य इत्थिया वा पुरिसमतिं, पुरिसस्स वा इत्थिमतिं जायत्तने वा जारत्तने वा अंतमसो तंखणिकायपि, संघादिसेसो ।
 2) यो पन भिक्खु भिक्खुस्स कुपितो अनत्तमनो पहारं ददेय्य, पाचित्तियं ।
 3) न सूपं वा ओदनं वा अगिलानो अत्तनो अत्थाय विञ्जापेत्वा भुज्जिस्सामी' ति सिक्खा करणीया ।
 4) न सामिसेन हत्येन पानिययालकं पटिग्गहेस्सामी' ति सिक्खा करणीया ।
 5) न ठितो निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसिस्सामी' ति सिक्खा करणीया ।
 6) यो पन भिक्खु सत्तं भिक्खुं अनापुच्चा विकाले गामं पविसेय्य अञ्जत्र तयारूपा अच्चायिका करणीया, पाचित्तियं ।
3. Write a detailed note on : 16
 सविस्तर टीप लिहा :
 Place and importance of Bhikkhu Patimokkha in Pali literature.
 भिक्खुपाटिमोक्खाचे पालि साहित्यातील स्थान आणि महत्त्व.
 OR/किंवा
 Acelaka vagga and Surapanavagga in Nisaggiya Pacittiya.
 निसगिया पाचित्तियामधील अचेलक वग्ग आणि सुरापानवग्ग.
4. Write critical paragraphs on **any one** : 16
 कोणत्याही एकावर विवेचक परिच्छेद लिहा :
 1) Civaravagga and Pattavagga in Nisaggiya Pacittiya.
 निसगिया पाचित्तियामधील चीवरवग्ग आणि पत्तवग्ग.
 2) Musavada and Bhutagamavagga in Pacittiya.
 पाचित्तियामधील मुसावाद आणि भूतगामवग्ग.
5. Write an essay on **any one** group : 16
 कोणत्याही एका गटावर निबंध लिहा :
 1) पाटिदेसनिया धम्मा
 2) परिमण्डलवग्ग and उज्जग्घिकवग्ग in सेखिया धम्मा.
 सेखिया धम्मा मधील परिमण्डलवग्ग आणि उज्जग्घिकवग्ग.

[3802] – 364

M.A. (Semester – III) Examination, 2010
Pali (Paper – III.4)
GRAMMATICAL LITERATURE : SADDHANITI (Optional Paper)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

- 20
- Q. 1 Explain **any four** of the following aphorisms with illustrations.
पुढीलपैकी कोणत्याही चार सूत्रांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा.
1. नामोपसग्ननिपातानं युत्तथो समासो
 2. रुळिहनामेहि च
 3. नपुंसकोव सो
 4. ते च उभो
 5. सरे अन्
 6. अकारन्ताव्ययीभावा विभत्तीनं अं
 7. नदीयं खुद्दस्स कुन्
- Q. 2 Derive following compounds by quoting the relevant rules and recognize their type (**any four**).
- 20
- संबंधित सूत्र किंवा नियम सांगून पुढीलपैकी कोणत्याही चार समासांचे स्पष्टीकरण करा व त्यांचे प्रकार ओळखा.
1. उपनगरं
 2. तिलोकं
 3. चक्खुसोतं
 4. महापुरिसो
 5. आगतसमणो
 6. सारीपुत्त मोग्गल्लाना
 7. राजपुरिसो

P.T.O.

Q. 3 A. Write notes on the names of **any two** compounds of the following. 12

पुढीलपैकी कोणत्याही दोन समासांच्या नावांवर टीपा लिहा.

1. अव्ययीभाव
2. कम्मधारय
3. द्विगु

B. Give Pali equivalents of **any four** of the following. 8

पुढीलपैकी चारांचे पाली पर्याय द्या.

1. Blue lotus
निळे कमळ
2. Having long ears
लांब कान असणारा
3. Absence of flies
माश्यांचा अभाव
4. Collection of four directions
चार दिशांचा समूह
5. Singing and playing instrument
गायन व वादन
6. Inferior and superior
हीन व श्रेष्ठ
7. The one to whom the tax is given
ज्याला कर दिला जातो असा

Q. 4 Explain in detail **any one** of the following. 20

खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.

1. Explain the definition and types of Kammadharaya compound
कम्मधारय समासाची व्याख्या व प्रकार स्पष्ट करा
2. Explain the definition and types of Bahubhihi compound
बहुबिहि समासाची व्याख्या व प्रकार स्पष्ट करा

[3802] – 462

M.A. (Semester – IV) Examination, 2010

PALI (Paper – 4.2)

**Three Buddhist Councils and Spread of Buddhism : With Special Reference
to Mahavaṃsa and Samantapasadika
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

1. Why first Buddhist Council was held ? Explain in detail the first Buddhist Council with special reference to महावंसटीका and समन्तपासादिका. **16**

पहिली बौद्ध संगीती कशासाठी घेतली गेली ? महावंसटीका आणि समन्तपासादिकाचा संदर्भ देऊन पहिली संगीती सविस्तर स्पष्ट करा.

OR/किंवा

Why second Buddhist Council was held ? Discuss in detail the second Buddhist Council with special reference to महावंसटीका and समन्तपासादिका

दुसरी बौद्ध संगीती कशासाठी घेतली ? महावंसटीका आणि समन्तपासादिकाचा संदर्भ देऊन दुसरी संगीती सविस्तर स्पष्ट करा.

2. Who was Aśoka ? Critically appreciate the contribution of Aśhoka to Buddhism. **16**

अशोक कोण होता ? बौद्धविचारधारेला अशोकाने केलेल्या योगदानाचे वर्णन करा.

OR/किंवा

Discuss in detail about the work and contribution of Buddhist Missionaries sent by मोग्गलीपुत्त.

मोग्गलीपुत्ताने पाठवलेल्या बौद्ध धर्मप्रसारकांचे कार्य व योगदान स्पष्ट करा.

P.T.O.

3. Explain what is अट्टकथा with special reference to समन्तपासादिका. 16

अट्टकथा म्हणजे काय हे समन्तपासादिकाचा विशेष संदर्भ देऊन स्पष्ट करा.

OR/किंवा

Write in detail about आचार्य बुद्धघोष and his life, date and works.

आचार्य बुद्धघोष यांचे जीवन, काल आणि कार्य याविषयी सविस्तर लिहा.

4. What do you know about वंस literature, place of महावंस in it and literary style of महावंस ? 16

OR/किंवा

Explain in detail the Indian dynasty mentioned in महावंसटीका.

महावंसटीके मध्ये आलेल्या भारतीय राजवंशाविषयी सविस्तर लिहा.

5. Write notes on **any one** from **each** 'A' and 'B'. 16

'A' आणि 'B' मधून प्रत्येकी एकावर टीप लिहा.

A) 1) दसवत्थुनि

2) वज्जिपुत्त

B) 1) महिन्द त्थेर

2) संघमिक्खि त्थेरी.

[3802] – 464

M.A. – (Semester – IV) Examination, 2010
PALI
Paper – 4.4 (Optional)
Moggallana Vyakarana
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

- Q. 1 Explain the following aphorisms with illustrations. (any four) 20
पुढील सूत्रे सोदाहरण स्पष्ट करा. (कोणतीही चार) २०
१. पञ्चपत्थना विधिसु
 २. अ आदिस्वाहो ब्रूस्स
 ३. का ई आदिसु
 ४. ब्रूतो तिस्सीज
 ५. आदि द्विचमिया इयुं
 ६. हिमिमेस्वस्स
 ७. लमा इं ई नं थं था वा
- Q. 2 Explain the following forms by quoting appropriate rules (any four). 20
योग्य ती सूत्रे सांगून पुढील रूपे स्पष्ट करा. (कोणतेही चार) २०
१. किणाति
 २. अहेसुं
 ३. अस्स
 ४. नायति
 ५. हज्जेम
 ६. कयिराथ
 ७. करे
- Q. 3 Write short notes on any two. 10
कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा. १०
१. पब्बच्छक्क and परच्छक्क
 २. अनुबंध
 ३. अनुवृत्ति

P.T.O.

- Q. 4 Answer in detail any one of the following. 15
खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १५
1. Explain in detail various tenses and moods according to the Moggallāna grammar.
मोग्गल्लान व्याकरणानुसार विविध काळ व अर्थ सविस्तर विशद करा.
 2. Explain various changes taking place in the root *asa* in different tenses and moods.
भिन्न काळ व अर्थांमधे अस या धातूमधे होणारे बदल विशद करा.
- Q. 5 Write an essay on any one of the following. 15
खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा. १५
1. Composition of the Tyādikaṇḍa
त्यादिकण्डाची रचना.
 2. Pali grammatical tradition
पालि व्याकरण परंपरा
-